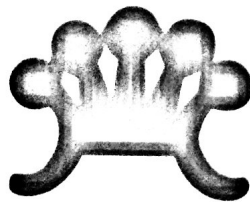

FRANKOFONİ

ISSN 1016-4537

Nerval Dosyası / Dossier Nerval
Çeviri Dosyası / Dossier Traduction
Çeşitli İncelemeler / Considérations Générales

Ortak Kitap No 37

Eylül, Ekim / Septembre, Octobre 2020

ISSN 1016 - 4537

FRANKOFONİ

Fransız Dili ve Edebiyatı İnceleme ve Araştırmaları Ortak Kitabı
Revue d'études et recherches francophones

Sahibi / *Directeur de la publication*
Uluslararası Eğitim Öğretim Basın Yayın Matbaacılık
Turizm Tekstil Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. Adına
Serhat Kurbanı TURAN

Kurucu/ *Fondateur*
Tuğrul İNAL

Editör / *Editeur*
Tuğrul İNAL

Yazı Kurulu
Comité de rédaction

Kemal ÖZMEN (Hacettepe Üniversitesi), Arzu ETENSEL İLDEM (Ankara Üniversitesi), Gül
TEKAY BAYSAN (Gazi Üniversitesi), Emine BOĞENÇ DEMİREL (Yıldız Teknik Üniversitesi) Seza
YILANCIĞLU (Galatasaray Üniversitesi), Özlem KASAP (Hacettepe Üniversitesi), Şirin YENER
(Bilkent Üniversitesi), Pierre BASTIN (Hacettepe Üniversitesi)

Yayın Türü / *Type de publication*
Yaygın / *Périodique*

Yayın Aralığı / *Fréquence de parution*
Altı Aylık / *Revue biannuelle*

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / *Responsable de publication*
Tuğrul İNAL

Fransız Elçiliği Kültür Servisi'nin katkılarıyla hazırlanmıştır.
Publié avec le soutien des Services Culturels de l'Ambassade de France.

Araştırma/İnceleme yazılarının sorumluluğu yazarlarına aittir. Ortak Kitabı bağlamaz.
La responsabilité des études incombe aux auteurs. L'organisme éditeur n'est aucunement responsable.

Yönetim yeri / *Administration*
Konur 2 Sokak 36/13 Kızılay - ANKARA Tel : 0312 - 425 39 20
Fax: 0312 - 417 57 23

Frankofoni Ortak Kitabı MLA (Modern Language Association of America) kapsamında ve Ulakbim
değerlendirme sürecindedir.

*L'ouvrage collectif Frankofoni est cité dans l'index de MLA (Modern Language Association of
America) et évalué par Ulakbim.*

Başkent Klîşe ve Matbaacılık
Bayındır Sokak 30/E Kızılay Ankara - Tel: 0 (312) 431 54 90

FRANKOFONİ'ye gönderilen yazıların değerlendirilmesinde hakemliklerine başvurduğumuz
öğretim üyelerine teşekkür ederiz.

Nous remercions les membres du corps académique qui
ont prêté leur concours à l'évaluation des articles.

Prof. Dr. Ekrem AKSOY

Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Ankara

Dr. Eylem AKSOY ALP

Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Ankara

Prof. Dr. Sevim AKTEN

Atatürk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Erzurum

Prof. Dr. Kubilay AKTULUM

Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Ankara

Prof. Dr. Füsün ATASEVEN

Bilkent Üniversitesi, Edebiyat ve İnsani Bilimler Fakültesi, Ankara

Prof. Dr. Galip BALDIRAN

Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Konya

Doç. Dr. Engin BEZCİ

Galatasaray Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, İstanbul

Barbara BLACWELL GÜLEN

Bilkent Üniversitesi, Edebiyat ve İnsani Bilimler Fakültesi, Ankara

Prof. Dr. Emine BOĞENÇ DEMİREL

Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, İstanbul

Prof. Dr. Gülser ÇETİN

Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

Prof. Dr. Nurmelek DEMİR

Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

Dr. Atilla DEMİRCİOĞLU

Galatasaray Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, İstanbul

Dr. Abidin EMRE

Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Ankara

Prof. Dr. Ayten ER

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi

Prof. Dr. Jale ERLAT

Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Ankara

Dr. Çağrı EROĞLU

Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

Prof. Dr. Cengiz ERTEM
Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ankara

Prof. Dr. Tuna ERTEM
Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

Prof. Dr. Arzu ETENSEL ILDEM
Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

Georges FRÉRIS
Université Aristote de Thessalonique, Grèce

Prof. Dr. Hanife Nâîân GENÇ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Samsun

Prof. Dr. Aleksandra GRZYBOWSKA
Université de Silésie, Institut d'Etudes Romanes, Pologne

Prof. Dr. Bahadır GÜLMEZ
Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eskişehir

Prof. Dr. Tanju INAL
Bilkent Üniversitesi, Edebiyat ve İnsani Bilimler Fakültesi, Ankara

Dr. Şevket KADIOĞLU
Pamukkale Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Denizli

Doç. Dr. Nizamettin KASAP
Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Ankara

Doç. Dr. Özlem KASAP
Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Ankara

Prof. Dr. Mümtaz KAYA
Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Ankara

Doç. Dr. Şengül KOCAMAN
Dicle Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Diyarbakır

Prof. Dr. Nedim KULA
Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

Prof. Dr. Zeynep MENNAN
Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Ankara

Prof. Edmond NOGACKI
Faculté des Lettres, Langues, Arts et Sciences Humaines Université de Valenciennes et Hainaut-
Cambrésis, France

Prof. Dr. Emin ÖZCAN
Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

Dr. Ceren ÖZGÜLER
Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Ankara

Prof. Dr. Kemal ÖZMEN
Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Ankara

Prof. Dr. Nedret ÖZTOKAT
İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi

Doç. Dr. Füsün SARAÇ
Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, İstanbul

Prof. Dr. Osman SENEMOĞLU
Galatasaray Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, İstanbul

Prof. Dr. A. Hamit SUNEL
Bilkent Üniversitesi, Edebiyat ve İnsani Bilimler Fakültesi, Ankara

Yasemin TANBI
Bilkent Üniversitesi, Edebiyat ve İnsani Bilimler Fakültesi, Ankara

Prof. Dr. Ali TİLBE
Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi

Lelia TROCAN
Université de Craiova, Roumanie

Prof. Dr. Magdalena WANDZIOCH
Université de Silésie, Institut d'Etudes Romanes, Pologne

Prof. Dr. Mükremin YAMAN
Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Erzurum

Doç. Dr. Şirin YENER
Bilkent Üniversitesi, Edebiyat ve İnsani Bilimler Fakültesi, Ankara

Doç. Dr. Seza YILANCIÖĞLU
Galatasaray Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, İstanbul

Prof. Dr. Gönül YILMAZ
Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih -Coğrafya Fakültesi

Doç. Dr. Yaprak YÜCELSİN TAŞ
Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, İstanbul

İçindekiler / Sommaire

NERVAL DOSYASI (III) DOSSIER NERVAL (III)

Nerval için Dramatik Bir Okuma-Aurélia Bir "Tür" Şiir-Tiyatro için Bir Empati Denemesi Tuğrul İnal	3
Nerval écrivain-voyageur et l'altérité grecque Antigone Samiou	19

ÇEVİRİ DOSYASI DOSSIER TRADUCTION

Ağlarda İnşa Edilen Sessel Demokrasi İstanbul Boğazı'nın Seslerini Çevirmek Emine Bogenç Demirel - Zeynep Görgüler	29
Kent Hakkı ve Adalet Kavramlarını Terimler Üzerinden Çözümlmek: <i>Mekânda Adalet Derneği ve beyond.İstanbul</i> Deniz Kurlmel	39
Müdahil Bir Çeviri Örneği Olarak Eko-Çeviri Emine Bogenç Demirel - Fulya Marmara	51

ÇEŞİTLİ İNCELEMELER DOSYASI CONSIDÉRATIONS GÉNÉRALES

Faust Miti Üzerine... Bizim Neden Bir Faust'umuz Yok ? (II) Kemal Özmen	67
Maurice Dekobra : Un amoureux de la Turquie et un admirateur de Moustapha Kemal dans <i>Serenade au bourreau</i> Claude-Alain Chevallier	87
Léonora Miano l'Afropéenne Arzu Etensel İldem	95
Yalnızlar Rıhtımında Bir Issız Adamın Öyküsü: Konuk Hanife Nâlán Genç	105
Les Visages D'Adèle H. Emma Ait Aattou-Behrend	115

Fransa'da XVI. ve XVII. Yüzyıllarda Bilim İnsanı Kadınlar Jale Erlat	121
Bir Roman, Bir Film, İki İnsan: Zola ve Cézanne Gül Tekay Baysan.....	129
Pierre Louys'in <i>Bilitis'in Şarkıları</i> 'nda Geçmiş Zaman Kadınlarının Dünyasına Yolculuk Nedim Kula.....	141
Annie Ernaux'nun <i>Je ne suis pas sortie de ma nuit</i> Adlı Romanında Parçalı Yazıdan Parçalanmış Hayatlara Fatma Kaba.....	153
Pluralité linguistique dans l'aventure d'écriture d'Assia Djebar Fatma Akbulut	159
Eleştirel Gerçekçilikten Devrimci Romantizme Doğru Toplumcu Gerçekçilik Üzerine Bir Çalışma Ali Algül	171

ANNIE ERNAUX'NUN JE NE SUIS PAS SORTIE DE MA NUIT ADLI ROMANINDA PARÇALI YAZIDAN PARÇALANMIŞ HAYATLARA*

Fatma KABA**

ÉCRITURE FRAGMENTAIRE POUR VIES BRISEES, L'EXEMPLE DU ROMAN JE NE SUIS PAS SORTIE DE MA NUIT D'ANNIE ERNAUX

Annie Ernaux, qui, dans ses œuvres, n'hésite pas, grâce à la technique de l'*écriture blanche*, à refléter avec une grande clarté les réalités liées à la condition de la femme et à l'appartenance sociale, naît en 1940 à Lillebonne dans une famille ouvrière. Après des études à l'université de Rouen, elle devient enseignante. En 1984, avec *La Place*, elle obtient le prix Renaudot. L'écrivaine, restant fidèle aux réalités de son milieu, couche sur le papier les événements vécus dans un style qualifié d'écriture blanche. Certains de ses romans sont basés sur des expériences de jeunesse ou des amours passionnées, alors que d'autres relatent la vie de ses parents. Ainsi *La Place* raconte la vie de son père et *Une Femme* est consacrée à sa mère. Le roman *Je ne suis pas sortie de ma nuit* est le récit de la maladie qui accabla celle-ci. Les romans d'Annie Ernaux ayant pour sujet la vie de ses parents ne se développent pas linéairement comme des biographies classiques, mais s'organisent autour de problèmes d'identité interrogés dans le cadre de facteurs sociaux et environnementaux. Avec ses retours vers le passé, le roman *Je ne suis pas sortie de ma nuit*, constitué en partie de notes prises par sa mère et dans lequel la narratrice s'identifie souvent à celle-ci, fait ressurgir des moments de vie. Dans ce travail, nous avons essayé d'analyser les relations entre l'écriture fragmentaire d'Ernaux et la vie brisée issue de l'image maternelle à la lumière des travaux théoriques de Kubilay Aktulum intitulés *Fragmentation et Intertextualité*.

Mots-clés : *Ernaux, Alzheimer, nuit, rupture, fragmentation, Aktulum, mère, femme*

ANNIE ERNAUX'S JE NE SUIS PAS SORTIE DE MA NUIT: FROM FRAGMENTED WRITING TO FRAGMENTED LIVES

Annie Ernaux, born in 1940 in Lillebonne to a working class family, does not shy away from reflecting the realities about social belonging and women's identity in her plain literary style. After spending her childhood in Yvetot she attends Rouen University and becomes a teacher. In 1984 she wins the Renaudot prize with her work *La Place*. The author remains true to her origins and reflects her experiences in her writing. Ernaux writes of her youth and ardent love and some of her works centre around the lives of her parents. *La Place* is based on her father's life, *Une Femme* her mother's; *Je ne suis pas sortie de ma nuit* (*I remain in darkness*) is the story of her mother's illness. The novels which detail her parents' lives are not biographies following a strict timeline but essentially deal with the issue of identity in the light of environmental and societal factors. The novel *Je ne suis pas sortie de ma nuit* is based on the short notes the author took during her mother's illness and throughout the novel she associates with her mother. Through flashbacks also sheds light to her past. The following study, based on Kubilay Aktulum's theoretical studies on fragmentation and intertextuality, focuses on the fragmented writing technique of diary writing used in the novel and the fragmented life of the author's mother portrayed in the novel.

Keywords: *Ernaux, Alzheimer, night, disassociation, fragmentation, Aktulum, mother, woman*

* Geliş tarihi: 13.01.2020 – Kabul tarihi: 20.01.2020

** Dr. Öğr. Üyesi, Pamukkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Fransız Dili ve Edebiyatı,
fkaba@pau.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7217-2675

Bu çalışmadaki çeviriler tarafımızdan yapılmıştır.

Giriş

Annie Ernaux'nun *je ne suis pas sortie de ma nuit* adlı romanında anlatıcı annesinin hastalık sürecini, tuttuğu küçük günlük notlardan hareketle parça parça oluşturur. 1996 yılının Mart ayı notunu taşıyan romanın giriş kısmında, anlatıcı hastalığın gelişme biçimine ilişkin bazı bilgiler verir okura. Annesi geçirdiği ağır bir trafik kazasından iki yıl sonra, hafıza kaybına uğrar ve garip davranışlar sergilemeye başlar. 1983 yılında, sıcaklıkların en yüksek seviyeye ulaştığı dönemde rahatsızlanır; günlerdir yemek yemediği doktorlar tarafından fark edilir. Artık tek başına yaşaması mümkün değildir; kızı onu evine götürür. Gittikçe kötüleşen rahatsızlığına Alzheimer teşhisi konur. Doktoru, onu yaşamının geri kalan dönemini tamamlayacağı Pontoise hastanesine yatırır. Roman, anlatıcının, 1983 yılında annesinin evinde kaldığı dönemden, 1986 yılındaki ölümüne kadar geçen süre içinde, davranışlarına ilişkin aldığı notların bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur.

Ancak, anlatıcının 1996 yılında romanın giriş kısmında yazdıkları, sadece annesinin hastalık sürecine ilişkin bilgilerin verildiği bir bölüm değil, aynı zamanda okuru da parçalanmışlıklarla dolu bir okuma sürecine hazırladığı bir bölümdür.

Daha evimde olduğu zaman küçük kâğıt parçalarına annemin beni dehşete düşüren konuşmalarını, davranışlarını tarih belirtmeden not alıyordum... Ardından Pontoise'dan onu görmekten döndüğümde, onun hakkında, bana çok daha yakın olan sözleri, bedeni hakkında tüm gücümle yazma ihtiyacı duyuyordum. Duyguların yoğunluğunda çok hızlı yazıyordum, ne düşünüyordum, ne de bir düzen gözetiyordum. (Ernaux, 1997:11).

Anlatıcı, romanının öğelerine ilişkin aldığı notların dağınıklığının kendisi de farkındadır. Annesinin hastalık sürecine ilişkin aldığı bu küçük notlar, üzerinde düşünülmüş, bir mantık çerçevesinin içine oturtulmuş yazılar olmaktan çok, bir duygu selinin ürünü olarak şekillenmişlerdir. Anlatıcı, bu durumu açık bir biçimde okuruyla da paylaşmaktadır. Ancak yine de bu noktada belirli bir bilinçlilik hali olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Nitekim hem yazım tekniğindeki parçalılığı, hem de yaşadığı ruhsal parçalanmışlığı okuruyla paylaşırken, bir anlamda okuru romanı nasıl okunması gerektiği konusunda yönlendirdiği söylenebilir. “*Bu sayfalar, hiç bir durumda huzur evindeki uzun bir konaklamanın nesnel tanıklığı gibi ya da dahası bir haber gibi değil, (bakıcıların çoğunlukla dikkatli bir adanmışlıkla varlıklarını sürdükleri), sadece acıların bir kalıntısı olarak okunmalıdır*”. (Ernaux, 1997:13) diyerek, hem duygu yoğunluğuna ilişkin gerçekliklerini sıralar, hem de okura bir bakış açısı kazandırmaya çalışır. Aktulum'un da görüşleri bu yöndedir:

Süreksizliğin ön plana çıktığı yapılarda anlatıcı çoğu zaman okura seslenip ona yapıtını nasıl okuması gerektiği konusunda ipuçları verdiği gibi, çelişik söylemlerle okurun yönünü şaşırtmaya çalıştığı da olur. Süreksizlik anlatısı çelişiklerle dolu bir anlatıdır bu nedenle... Yapıt içerisinde yapıt konusunda yorumlar yapmak için anlatıcı yazarın sözü alması kopukluk yaratan işlemlerin başında gelmektedir. (Aktulum, 2004:53)

Benzer çelişkili bir durum, romanda da söz konusudur. Anlatıcı ilk bakışta, çekilen acıları, yaşanan hüznü anlatmayı amaçlıyor gibi görünse de, “ölümün öteki yüzü” “yaşam” ve “yaşanmışlık” gibi birbirinin içine girmiş zıt kavramları bir bütünlük içinde vererek, romana ciddi bir derinlik kazandırıyor. Nitekim ölüm gerçekliği yaşanmışlığı

doğuran bir olgu haline gelmiş ve romanın en küçük parçasına kadar nüfuz etmiştir. Eseri zengin kılan da bu özelliğidir zaten. Tıpkı rüyalarında gördüğü annesi için “yaşıyor ama ölmüştü” (Ernaux, 1997:14) dediği gibi, bir yaşam, bir ölüm sürecinin içine sığdırılmaya çalışılmıştır: “Öngörülen iki kutup, “yaşam ve” ölüm “burada birbirinden ayırır: ya bir yaşam işi ya da bir ölüm işidir” (Thumerel, 2004:115). Romani ilginç kılanın bu ayrılmaz karşıtlığın bir aradalığıdır. Annesinin parça parça yaşanan hastalık süreci, başka bir deyişle annesini kendisinden koparacak ölüm, bir yandan anlatıcının kendisiyle yüzleşmesine olanak sağlarken, bir yandan da, kopuk bir yazı tekniğiyle dile gelen parçalanmışlık duygusunu açığa çıkarmaktadır.

Parçalardan bir yaşamın hikâyesine

Yaşama ait gerçeklikleri, daha küçük yaşlarından itibaren en ince ayrıntılarına kadar irdeleyen Annie Ernaux, romanlarını da içsel yolculuğunun bir aracı olarak kullanmaktadır. Babasının ve annesinin hayatlarını anlatmak için yazdığı romanlarında da, kendi benliği ve toplumsal aidiyetiyle ilgili bir yüzleşme içine girmektedir. Dugast-Porte’in dediği gibi Annie Ernaux’nun “*Metinlerinde günlüğün özelliklerinin birçoğu bulunur: mahrem, günlük olanın, cinselliğin, dış dünyanın sureti, itirafla, doğruluk paktyla, zamanla oyun, parçalı sunum vs*” (Dugast-Portes, 2008:17). Yazar sadece kendi yaşamıyla ilgili değil, insan yaşamına dair gözlemediği ne varsa hepsini bir biçimde romanlarında kullanmaya çalışır. Aynı yolu *je ne suis pas sortie de ma nuit* romanında da izler. Alzheimer hastası olan bir annenin yaşayabilecekleri, hiçbir sınır getirilmeden, tüm yalınlığıyla ve gerçekçi bir anlatımla okura aktarılmıştır. Günlük, 1983 yılının Aralık ayında annesinin evinde kaldığı dönemi anlatmasıyla başlar ve 28 Nisan 1986 Pazartesi günü annesinin ölümünden yaklaşık üç hafta sonra biter (Annesi 7 Nisan Pazartesi günü ölmüştür). Kesintilerle tutulmuş bir günlük söz konusudur. 1983 yılından sadece bir günün ayrıntısı verilir; ancak, Aralık ayının hangi günü olduğu belirtilmez. Romanda günlüklerin belirli bir düzen ve süreklilik içinde verilmemiş olmasının yanı sıra, metinlerin sürekliliği kendi içinde de, sıklıkla geriye dönüşlerle kesilmektedir. Özellikle anlatıcı kendi anılarını, varoluş kaygısını, duygularını, yaşanmışlıklarını, kısacası derin benliğinde yaşadıklarını geriye dönüşlerle vermektedir. Romanın akışında, gün içinde yaşanan küçük bir olay, geçmişe geri dönmek ve yaşanan benzerlikler arasında köprü kurmak için bir vesile olur. Roman içinde sıklıkla “hatırladım” (Ernaux, 1997:16), “düşündüm” (s.21,16), “hayal ettim” (s.50) gibi söylemlerle geriye dönüşler vurgulanır.

1983 yılında başlayan, ilk tuttuğu günlükte bu özellik hemen dikkati çekmektedir. Annesinin evinde kaldığı dönemle birlikte günlük de başlar. “*Birbiri üzerine iki sutyen takmıştı. Ona söylemeden bir tane giydiğimi öğrendiği günü hatırladım. Çılgınlıklarını. On dört yaşındaydım*” (Ernaux, 1997:16). Hastalıkla yüzleşen annesiyle ilgili gözlemediği her hangi bir durum, onda birden, geçmişte yaşadıklarını çağırıştırır. Gerçekte annesini anlatmayı amaç edinmişken, ondan bağımsız olarak düşünemediği kendi gençlik yıllarına geri döner. Yaşam deneyimlerini anlatır. Özellikle, bugünkü kimliğinin şekillenmesinde, çocukluk ve gençlik deneyimlerinin etkisi büyüktür. Daha bu yıllarda, ait olduğu sınıfın yaşam alışkanlıklarının dışına çıkar. Kuşkusuz aldığı eğitimin ve yaşadığı anne-kız çatışmalarının var olan değişimde önemli bir rolü vardır. Ancak yazar çatışmalarla, travmalarla dolu bu yaşanmışlıklarını asla yadsıma yolunu tutmaz; tam aksine, bugünü arayışında, bugünü yorumlayışında bir rehber olarak kullanır geçmişini. Yazarı salt kronolojik akışı

anlatmaktan alı koyan da budur zaten. Çünkü şimdi yaşanmakta olan, geçmişte olanın hatırlanmasıyla sürekli olarak kesilir. Hatta kimi zaman annesine ilişkin bir durum, onu geçmişte farklı zamanlarda gerçekleşmiş olayları, eşzamanlı olarak düşünmeye iter. Muayene öncesi acilde, sedyede idrarını kaçıran hasta annesini gördüğü anda olduğu gibi; “*On beş yaşımıdayken ölen dişi kedimin, ölmeden önce yastığıma çiş kaçırdığını, yirmi yıl önce düşük öncesi kaybettiğim kanı, sıvıyı düşündüm*” (Ernaux, 1997:21). Annesinin kötü hali, anne adayı bir kedinin ve kendisinin en zor anlarını aklına getirir. Annesi, kedisi ve kendisi olmak üzere, üç farklı dişi varlığın hastalıklarının en zor anlarındaki hallerini kendi içinde özdeşleştirir. Tıpkı anlatıcıyı hayatında çok etkileyen, hakkında roman yazdığı ve Kürtaaj adını verdiği romanda daha önce bahsettiği gibi farklı imgelerin üst üste bindiği yaşanmış ve hatırlanmış bir sahnenin bir başka romanda annenin durumundan hareketle yeniden göz önüne gelmesi söz konusudur:

Külötumu kontrol ettim. İçimden dışarı sarkmaya başlayan sonda boyunca akan su ve kana batmıştı. Mahalledeki alçak evleri, bahçeleri, çocukluğumdan beri değişmeyen manzarayı görüyordum. (Bu görüntünün üzerine bugün dokuz yıl daha öncenin bir başka görüntüsü biniyor. Bir nisan öğleden sonrasında, ben okuldayken, içindeki yavrularıyla birlikte ölen ve daha ben gelmeden gömülüveren dişi kedinin yastığının orta yerine akıp kalan kan ve akıntının pembe lekesi) (Ernaux, 2000: 65-66).

Anlatıcıyı geçmişine götüren sadece annesinin içinde bulunduğu durum değildir; kimi hallerde annesinin söyledikleri de geçmişte kendi söyledikleriyle örtüşür. “*Yatağa çiş yaptım, kaçtı. Çocukluğumda başıma geldiğimde söylediğim kelimelerdi*” (Ernaux, 1997:19) Sanki roller değişmiş, annesi onun çocuğu gibi olmuştur. “*her şey altüst oldu, şimdi o benim küçük kızım*” (Ernaux, 1997:29) Kimi durumlarda da anlatıcı kendini annesinin yerinde görür: “*Geçmiş zaman yüzünden. Ve bu gördüğüm aynı zamanda benim bedenim.*” (Ernaux, 1997:20) “*Ben oyum*” (Ernaux,1997:23) “*Annem: “Evinde çok sıkılmıyor musun?” Aslında benden bahsederken söz konusu olan o. Sanki sıkılması gerekiyor gibi!”* (Ernaux, 1997:41) Annesinin varlığı, tüm görünümleri içinde kendi varlığıyla özdeşleşir adeta. Çocukluğunda ve genç kızlığında kuramadığı kadar güçlü bir anne-kız ilişkisi kurar onunla.

Annie Ernaux romanlarının bir diğer ilginç özelliği de, eserleri arasında köprü kuran konuları, olguları işliyor olmasıdır. Çeşitli parçalardan hareketle eserleri arasında metinlerarası bağlar kurmak mümkündür: “*Islak külötlarını yastığının altına saklıyor. Bu gece, çamaşır gününe kadar tavan arasında kirli çamaşır yığını altına tıktırdığı kanlı külötlarını düşündüm. Yedi yaşındaydım...*” (Ernaux,1997:18) Aynı sahne bir kadın adlı romanda da verilmiştir. “*Kanlı aybaşı bezlerini tavan arasında bir köşeye koyar, çamaşır günü olan salıya kadar bekletirdi*” (Ernaux, 1993:37) Yazarın romanlarının temaları farklı da olsa birbirlerinden parçalar taşıdıkları için büyük bir bütünün parçaları gibi dururlar: “*Hiçbir imge kaybolmaz. Kim Annie Ernaux'nun eserlerini tanır, her kim okursa, tüm bu imgeler, konuşur ve konuşacaktır.*” (Bacholle-Bošković, 2011:10). Aktulum'un metinlerarasılık tanımı da Ernaux'nun organik bir bütünlüğe tanıklık eden eserlerini daha iyi anlamamıza olanak sağlar: “*metinlerarası kabaca iki ya da daha çok metin arasında bir alışveriş, bir tür konuşma ya da söyleşim biçimi olarak anlaşılmalıdır... Metinlerarasında, her metnin kendinden önce yazılmış öteki metinlerin alanında yer aldığı, hiçbir metnin eski metinlerden tümüyle bağımsız olmayacağı düşüncesi öne çıkar.*” (Aktulum, 1999:17-

18). Aslında, birbirinden farklı da olsa, parçaların tümünün geldiği nokta, Annie Ernaux gerçekliğinden başka bir şey değildir. Tıpkı annesinin Paulette adındaki arkadaşına yazdığı son mektuptan farklı kitaplarda bahsettiği gibi. “*Bir saat geçince, başladığı mektupları, bitirmeden yırtıyordu. Kasım ayında bunlarda birinin üstünde “Sevgili Paulette, içine girdiğim karanlıktan çıkamadım,” yazılıydı.*” (Ernaux, 1993:68) ya da “*Başladığı bir mektubu buldum, “Sevgili Paulette, içine girdiğim karanlıktan çıkamadım”*” (Ernaux, 1997:18-19). Annesinin içinden çıkamadığı karanlık, anlatıcının karanlığını da doğurmuştur.

Parçalardan parçalanmışlığa

Annie Ernaux eserlerinde genellikle kendi hayatından kesitleri anlatsa da, tüm okurlarını kucaklayan, onların sözcülüğünü yapan bir yanı vardır. Yaşadıklarını sade bir dil ve yalın bir tarzla anlatması duygularını olduğu gibi okuruna aktarma fırsatını verir. Deneyimlediği acıların her birini romanlarının konusu haline getirir. Öğrenciliğinde yaptığı düşük, sevgilisiyle yaşadığı ayrılık, annesinin ölümü gibi olaylar romanları aracılığıyla geçmişte yaşadığı bir olumsuzluğu, bir pişmanlığı, bir hüznü dile getirmekten çok, onların bugünkü yaşamı içindeki yansımalarını keşfetmektir. Eserleri ve yaşamı arasındaki organik ilişki ağı şaşırtıcı bir derinliğe sahiptir; iz bırakan derin acılarından eserleri doğarken, eserlerinden de Annie Ernaux doğar. “*Ben’in parçalı biçimi metnin parçalı biçimine yansır. Ben parçalanmıştır, parça biçimler arasından yansıyan ben’dir*” (Aktulum, 2004:32), Annie Ernaux’nun parçalara bölünmüş öylesine derin bir “ben”i vardır ki içinde, sadece kendi öz deneyimleri değil, bir ailenin, bir toplumun, bir kuşağın, bir dönemin yansımalarını bulmak olasıdır. Özellikle de annesi, hayatında, kadın ruhunda, bilincinde önemli bir yer tuttuğundan, hastalık süreci ve ölümü hakkında yazdığı romanı, kendi acıları, tedirginlikleri ve korkularıyla yüzleştiği bir romana dönüşmüştür. Bir arkeolojik kazıda bulunan parçalanmış objelerin birleştirilerek bir bütün oluşturulması gibi, Ernaux’da hayatının farklı dönemlerine ait hayatında iz bırakmış yüzlerin, olguların, olayların izdüşümünü bugünkü hayatı içinde görmeye çalışarak, parçalardan bir bütüne ulaşmaya çalışır. “*bugün yaptığım ziyaretler, beni içine düştüğü acımasız bozulmuşluğa ve dünyaya doğru götürürken, onun gençliğini düşündüğümde de, yazarken parçalanmışlık yaşıyordum. Annem öldüğünde, yazının başını parçalayıp, yenisine başladım ...*” (Ernaux, 1997:11-12) Ancak, geldiği noktada kendi duygusal parçalanmışlığının yansımalarına dahi tahammül edemeyen anlatıcı, onları da parçalar. Annesinin tüm söz, jest ve hareketlerini büyük bir titizlikle gözlemler, not eder; kimi zaman gençliğindeki haliyle karşılaştırır, kimi zaman kendisiyle özdeşleştirir, kimi zaman da onu bir zamanlar kendisinin de olduğu küçük bir kız çocuğu gibi görür. Hangi açıdan, hangi parçadan bakarsa baksın, annesiyle ilgili istemediği tek şey, yaşadığı en büyük korku onun ölmesidir. “*Ölmesinden korkuyorum*”. (Ernaux, 1997: 97) Her Pazar annesinin ziyaretine gider; ona sevdiği pastaları ve çikolataları alır, tırnaklarını keser, şefkat gösterir, sever, sevilir, ama hiçbir zaman tinsel bir doyum noktasına ulaşamayacaktır. 7 Nisan Pazartesi günü ise ölümüyle yıkılır. “*O öldü. Büyük bir acım var, Sabahtan beri ağlıyorum... Onu hala görme arzusu.... Ölmüş olmasındansa, deli olmasını tercih ederdim*” (Ernaux, 1997:103- 104) diyerek, kendisinden kopan varlığının ne kadar vazgeçilmez olduğunu vurgular. Annesinin yokluğu onu tanımayan bir boşluğun içine iter. “*Acaba bu acımdan çıkabilecek miyim?*” (Ernaux, 1997:105) diye sorarken, *Je ne suis pas sortie de ma nuit* diyen annesinin karanlığını mı hissetti? Yoksa “*Dünyanın her yerinde annemin sevgisini aradım*” (Ernaux,1997:108) derken, boş bir

arayışın, çaresiz bir çırpınısını mı dile getirdi? Aktulum bu konuya şöyle bir açıklama getirir: “İç konuşma yöntemine başvuru yapıtlarda yine anlatının çizgisellikten saptığı, uzatılara çokça yer verildiği, kopukluğun, parçalılığın bu yapıtlarda öne çıkan bir özellik olduğu görülür”. (Aktulum, 2004:102) Her bir parça yazarın acısının büyüklüğünü ortaya koyarken, adeta dinmez sızısını paylaşmak için bir araca dönüşmüştür. Pazar günü yaptığı son ziyaret ile öldüğü gün olan Pazartesi arasında keskin bir çizgi oluşmuştur: yaşam ve ölüm çizgisi. “*Yazmam için bu iki günün yaşamımın kalan kısmında birbirine karışması gerekecektir*” (Ernaux, 1997:112) diyerek, ölümü ne kadar ayrımsadığını, ötelediğini, yaşamından dışladığına vurgu yapmıştır.

Sonuç

Annesinin son cümlesi tüm bir yaşamı özetlemektedir: “İçine girdiğim karanlıktan çıkamadım”. Gerçekte içine girdiği karanlıktan çıkamayan, annesinden çok, parçalardan parçalanmışlıklara savrulan anlatıcının kendisidir. Diğer tüm romanları gibi, *Je ne suis pas sortie de ma nuit* romanı da Ernaux'nun yaşamından doğmuştur. Ancak, bu romanın diğerlerinden farkı, yazım tekniğindeki süreksizlik ve kopukluğun, parça parça yaşanan ölüm sürecinin farklı aşamalarıyla uyumlu bir bütünlük oluşturmasıdır. Geçmiş ve şimdi ki zaman arasında çağrışım yoluyla ve bilinçli biçimde kurulan ilişkiler kronolojik zaman ve uzam algısını parçalayarak, romanda çok katmanlı, çok anlamlı, çok sesli bir yapının kurulmasına olanak sağlar. Anlatıcının annesini ölüme götüren sürece tanıklık eden kopuk, parçalı notları öyküleme dilini kesintiye uğratsa da, okura geniş anlam marjları bırakır. Parça yazı yöntemi Ernaux'ya ölüm karşısında yaşadığı parçalanmışlığı kendisinin ve annesinin geçmiş yaşamından çıkardığı parça anılarla dengelemiş görünür.

KAYNAKÇA

- 1- Aktulum, Kubilay, *Parçalılık /Metinleraraslık*, Öteki Yayınevi, Ankara, 2004.
- 2- Aktulum, Kubilay, *Metinlerarası İlişkiler*, Öteki Yayınevi, Ankara, 1999.
- 3- Bacholle-Bošković, Michèle, *Annie Ernaux de la perte au corps glorieux*, Presses Universitaires de Rennes, 2011.
- 4- Dugast-Portes, Francine, *Annie Ernaux Étude de l'œuvre*, Bordas, Paris, 2008.
- 4- Ernaux Annie, *Bir kadın*, Cem Yayınevi, İstanbul, 1993.
- 5- Ernaux Annie, *Je ne suis pas sortie de ma nuit*, Gallimard, Paris, 1997.
- 6- Ernaux Annie, *Kürtaj*, İletişim, İstanbul, 2000.
- 7- Thumerel, Fabrice, *Annie Ernaux une œuvre de l'entre-deux*, Artois Presses Université, Paris, 2004.